

S

Et magasin til deg fra
Strømmestiftelsen

NR 3 2025
ÅRGANG 46

KUNNSKAPSMINISTEREN

**Feiret verdens
skolebarn**

TEMA

**Skolemat
mot fattigdom**

KRYSSORD

**Med fine
premier**

Altfor sulten

Vi snakker mye om å bekjempe fattigdom.
Men hva betyr det egentlig å leve som fattig?

Motivet

I sommer leste jeg «Trost i taklampa» av Alf Prøysen. Og da gjorde Prøysen det han er så god på: Han sa det bare akkurat sånn som det er.

La meg fortelle deg raskt om maleren og Smikkstugu-kjærringa:

En maler gikk forbi Smikkstad-åkeren, der husmannsfolket renska turnips. Han ble fra seg av begeistring over motivet: «Smikkstugu-kjærringa som låg og renska med hele ungeflokken omkring seg. Unga hadde vøri så festlige, så brone og svette – og slik som dom var kledt! Den eine filla hang og lekte med den andre, og mor doms låg i midten i et solblakt skaut og en grå stakk ...»

Maleren hadde ikke sett på makan til nydelig motiv. Han ville male dem! Joda, han kunne komme tilbake neste dag.

Men gleden varte ikke lenge for maleren. «Unga var itte tel å kjenne att. Vasskjemte og reine ...» Han ville jo male hverdagen, slitet i åkeren, de fillete barna. Men nå var motivet hans helt

ødelagt! Det var jo ikke sånn som dette han hadde sett det for seg.

Jo takk, Alf. Fortellingen din gjør så vondt. For maleren, det er nok meg. «Dere trenger ikke pynte dere før jeg tar bilder. Neida, ikke rydd før vi kommer. Hvor bildene skal brukes? Jo, i et blad i Norge ...»

Hvor mange ganger har jeg ikke løftet opp kameraet og tenkt: Hva om det en dag hadde dukket opp en fotograf fra et annet land hjemme hos meg en helt vanlig tirsdag ettermiddag? Mens middagrestene sto på benken. Knebeskytterne og de brukte treningssokkene lå på spisebordet. Jeg hadde fett hår og barna var fulle av yoghurt og gjørme?

Det gjør også vondt å lage et helt temanummer om fattigdom. For vi har alle lyst til å vise fram barna våre med nygredd hår. Vi har alle lyst til å bli tatt bilde av fra den rette sida. Ingen av oss vil vise oppvasken vår til andre.

Tilgi oss, Alf. Når vi gjør det vi gjør.

tekst KAREN KILANE foto ØYSTEIN MELHUS VENÅS

Ansvarlig redaktør

Erik Lunde

Redaktør

Karen Margrete Kilane

Tekst

Karen Margrete Kilane,
Kirsten Falch, Jørn Lier Horst,
Jorunn Strand Askeland, Audun
Stalleland og Hanne Siri Idsøe

Foto

Øystein Melhus Venås, Hanne Siri
Idsøe, Geir Ove Pedersen, Karen
Margrete Kilane og Fahad Kaizer

Illustrasjon

Geir Ove Pedersen
Hans Jørgen Sandnes,
Sandnes Media

Design

Irene B. Lyche, Lyche Design

Opplag

16 350, fire utgivelser i året

ISSN 2703-8513

Trykk United Press

«S» er trykket på miljømerket,
resirkulert papir og pakket
i hundre prosent nedbrytbar
biofilm. Strømmestiftelsen er
med i Innsamlingskontrollen.

Strømmestiftelsen bekjemper
fattigdom gjennom utdanning og
jobbskaping i Asia og Afrika. Vi gir
mennesker muligheten til selv å
kjempe seg ut av fattigdom.

Adresse: Tangen 8, 4608 Kristiansand
Telefon: 38 12 75 00
E-post: post@strommestiftelsen.no
www.strommestiftelsen.no
Kontonr.: 3000.32.51000
Vipps: 03002

TOMME MATBODER. Verdens matvareprogram har stanset utdelingen av mat blant flyktingene nord i Uganda. Nå er det vanskelig å skaffe nok å spise, og på markedet står matbodene tomme.

INNHold

6 Årsrapport
Hvordan gikk 2024?
Les her!

10 På riktig spor
Mye i verden går
bedre enn før

12 Tema – Fattigdom
Hva betyr det å
leve i fattigdom?

18 På jobb
Mødre som
redder verden

20 På skolen
Leselyst i Tanzania
for skolestartere

22 På hjertet
Skolemat mot
urettferdighet

24 På sengekanten
Detektivgåte med
kjempefin premie

26 På kontoret
Feiret skole og
verdens skolebarn

27 Kryssord
Å lese bladet gir hjelp
til å løse kryssordet

18

20

24

LEDER**KOMPLISERT
FATTIGDOM**

Det er mye snakk om fattigdom både i visjonen og strategien til Strømmestiftelsen. Det er jo fattigdom vi vil bekjempe gjennom utdanning, jobbmuligheter og rettighetsarbeid. Likevel er det ikke ukomplisert å snakke om fattigdom.

Skuespiller Kristoffer Olsen skriver i en kronikk i Aftenposten om hvordan han som voksen forsto at han hadde vokst opp i det som regnes som fattigdom. Han forteller: «Fattig» er et skambelagt ord. Og selv om det er godt ment, så føltes all sympatien og støtten som en slags stakkarsliggjøring. At jeg ble sett ned på. At jeg ble sett på som stusselig.

Kristoffer Olsen peker på nødvendigheten av verdighet.

Det finnes omtrent 700 millioner mennesker i verden som lever i ekstrem fattigdom. I Norge lever omtrent ti prosent av oss i relativ fattigdom.

Det er jobben min som redaktør å videreformidle historiene fra mennesker som lever i fattigdom. For vi må vite for å handle. Og handle, det må vi.

Men først og fremst er det jobben min å la deg møte mennesker som har evner, vilje, kraft og mot. Mennesker som er forelska tenåringer, leselystne femåringer, trøtte småbarnsforeldre eller stolte besteforeldre. Mennesker som ler, synger og drømmer slik som oss alle.

For det å være fattig er ikke en egen identitet, det er ingen merkelapp som forteller alt om deg. Fattigdom er ikke alt du er, men det er noe du lever i. Og som du en dag, med de rette mulighetene, skal kunne komme deg ut av.

Karen Kilane
Redaktør

karen.kilane@stromme.org

Det nytter!

497 245. Det er antallet mennesker som ble nådd av arbeidet vårt i fjor. Til sammenligning bor det 497 000 mennesker i Rogaland fylke.

tekst JORUNN STRAND ASKELAND foto ØYSTEIN MELHUS VENÅS

Strømmestiftelsen bekjemper fattigdom gjennom utdanning, jobbskaping og rettighetsarbeid i Asia og Afrika. Målet er at mennesker skal få muligheten til selv å

kjempe seg ut av fattigdom.

– Jeg er stolt av at vi, i samarbeid med givere og våre lokale partnere, nådde ut til nesten en halv million mennesker i fjor. Og jeg er så heldig å ha fått møte noen av de enkeltmenneskene som skjuler seg bak tallet, sier generalsekretær Erik Lunde.

ERIK LUNDE

Generalsekretær
i Strømmestiftelsen

Fjortenårig skolestarter. En av dem som Erik har møtt er Sorophin. Hun er 14 år og elev ved en av våre hurtigskoler i Mali. Som jente, og ikke minst tenåringsjente, i et land preget av fattigdom, har hun mange odds mot seg. Både klimendringer, politisk uro og sult rammer jenter ekstra hardt. Det er ikke uvanlig at jenter må slutte på skolen når de blir

så store at de får menstruasjon. Men Sorophin er en av dem som trosser all dystre statistikk: Hun fikk oppleve sin første skoledag som fjortenåring.

– Sorophin hadde aldri gått på skolen tidligere, men etter ett år kunne hun lese og skrive. Sånt forandrer liv og gir håp for framtida, og jeg er takknemlig for å kunne være en del av et arbeid som legger til rette for dette, sier Erik Lunde.

Han ønsker å gi honnør både til Sorophin, lærerne hennes, de lokale partnerne – og ikke minst: De trofaste giverne i Strømmestiftelsen.

– Jeg leser årsrapporten med en takknemlighet til giverne våre. Det er de som er med på å gi tusenvis av mennesker en ny sjanse! Uten støtten fra våre givere hadde det ikke vært mulig å nå ut til så mange mennesker. Gaver fra enkeltpersoner er fundamentet for Strømmestiftelsens arbeid – og det er nettopp fordi vi har så mange støttespillere i ryggen, at Norad har økt sin støtte til vårt arbeid.

VISSTE DU AT ...
... om de verste
estimatene slår til,
så kan den totale
bistanden i verden
bli redusert med
25 prosent i 2025?

MENNESKER SOM DRO NYTTE AV VÅRE PROGRAMMER I 2024:

497 245

32 prosent var under 18 år

Sorophin er 14 år og
en av 56 375 barn
og unge som fikk
skoleplass i fjor.

+ **Tallene øker.** Fjoråret var krevende i flere av landene der Strømmestiftelsen arbeider. I området hvor Sorophin vokser opp er det mange internt fordrevne flyktninger. Terrorhandlinger og uforutsigbarhet gjør arbeidet vanskeligere.

– Vi har ingen nordmenn ansatt i prosjektlandene våre. De lokale partnerne vi samarbeider med, og våre lokale kollegaer, finner løsninger og viser stort mot og utholdenhet. Jeg er imponert og takknemlig over så dyktige medarbeidere, sier Lunde.

Selv om mange har fått hjelp i året som har gått, er det ikke tid for å hvile. Lunde mener vi tvert om må mobilisere mer framover.

– Pandemien, klimaendringer, økonomisk uro som følge av krigshandlinger, samt store kutt i internasjonal bistand, har ført millioner av mennesker ut i fattigdom. Det er en stor utfordring for oss som ønsker å gjøre fattigdommen til historie. Vi merker godt denne effekten i landene vi jobber i. Det gjør oss enda mer motivert til å stå på i kampen mot fattigdom.

Lunde har klokkertro på utdanning og jobbskaping.

– Strømmestiftelsen kan være en kanal for enda flere som trenger å komme seg ut av fattigdom, og et alternativ for enda flere som ønsker å bidra i kampen mot fattigdom, enten det er enkeltpersoner, bedrifter eller offentlige institusjoner. Vi er klar til å ta enda mer ansvar! ■

VISSTE DU AT ...

... USA finansierte frem til kuttene i begynnelsen av 2025 58 prosent av all nødhjelp i verden. Landets kutt alene kan føre til at 23 millioner barn mister muligheten til utdanning?

Strømmestiftelsens bidrag til å nå

Bærekraftsmålene

1 / UTRYDDE FATTIGDOM

I 2024 nådde vi

497 245
mennesker

4 / UTDANNING

56 375

barn deltok
i Strømmestiftelsens
utdanningsprogrammer

10 486

ungdom deltok i grupper
for å styrke selvfølelse og få
kunnskap om rettigheter

5 / LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE

21 552

kvinner deltok i grupper som har fokus
på likestilling og rettigheter

53

barneekteskap ble stoppet
gjennom lokalt engasjement i Asia

8 / ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

10 971

familier har dannet til sammen
2279 selvhjelpsgrupper

36 136

personer deltok
i spare- og lånegrupper

1004

unge deltok i yrkesopplæring

VISSTE DU AT ...
 ... Spania går mot strømmen og nesten tredobler bistanden sin etter at de store landene har kuttet? Irland, Italia og Sør-Korea øker også støtten til fattige land.
 KILDE: PANORAMANYHETER.NO

Fra førtifem til åtte prosent

MENS SØR-ASIA og Latin-Amerika har opplevd betydelig nedgang i fattigdom, har Afrika sør for Sahara hatt en mer gradvis reduksjon. Det handler om ulik økonomisk utvikling, befolkningsvekst og politisk stabilitet i regionene. Sør-Asia har redusert fattigdommen fra 45 til 8 prosent (1990–2025). Kina og India har redusert andelen mest, mens Afrika fortsatt har over 35 prosent av befolkningen i ekstrem fattigdom.

KILDE: BROOKINGS.EDU

FOTO: RUNE CARLSEN/BUA

Å kunne delta på en aktivitet som krever utstyr, blir litt lettere med BUAs hjelp.

HEIA BUA-BARN!

FATTIGDOM FINNES også i Norge, men er ikke alltid så synlig. I vårt eget land er det barn som står utenfor fellesskapet grunnet fattigdom, og som ikke har mulighet til å delta på fritidsaktiviteter. Vi heier derfor på BUA som tilbyr gratis utlån av utstyr til sport, lek og friluftsliv for barn og unge i 200 norske kommuner.

tekst og foto REDAKSJONEN

Joda, det fungerer!

Får du noen ganger inntrykk av at alle piler i verden peker nedover? De gjør ikke det. Her har vi samlet nyheter som viser at felles innsats for det gode gir resultat!

Sammen er vi sterke og oppnår gode ting!

FOTO: MOHAMED ABDU KALEMBO

VISSTE DU AT ...
 ... Minst 20–30 organisasjoner jobber med fattigdomsbekjempelse i Norge? Antallet øker når man inkluderer lokale initiativer, kirkelige organisasjoner og matutdelere.
 KILDE: VELFERDSALLIANSEN.NO

Med verden som pensum

STRØMMESTIFTELSENS skolesatsing, Hei Verden, engasjerte om lag 22 000 norske skoleelever for en mer rettferdig verden i 2024. 92 skoler og barnehager og 8 folkehøgskoler har hatt solidaritetsaksjoner med innsamling til prosjekter for barn og ungdom. Hei Verden har i tillegg holdt 93 skoleforedrag om forskjeller og bærekraftig utvikling, arrangert elevseminar og lærerkvelder. Det er superbra!

FOTO: STRØMMESTIFTELSEN/HEI VERDEN

22 000 barn og unge har lært om global rettferdighet og hatt innsamlingsaksjoner gjennom Strømmestiftelsens skoleprogram, Hei Verden.

LANGSIKTIG LAGARBEID

497 245 MENNESKER fikk livet sitt endret gjennom Strømmestiftelsen i 2024. Det klarte vi på grunn av godt samarbeid med både dere givere og våre 48 samfunnsengasjerte partnere og myndighetene i landene vi jobber i. Utrydding av fattigdom er en tålmodighetsprosess, og både kunnskapsoverføring, kompetansebygging og påvirkningsarbeid er viktig for å lykkes. Men noe av det aller viktigste er at folk selv får eierskap til det de ønsker å endre på i sine liv. Dette er ingen quick fix, men skikkelig, langsiktig lagarbeid!

KILDE: STRØMMESTIFTELSENS NORAD-RAPPORT

Sult

«Det var i den tid jeg gikk omkring og sultet i Kristiania, denne forunderlige by som ingen forlater før han har fått merke av den», skrev Knut Hamsun i romanen Sult.

tekst KAREN MARGRETE KILANE foto GEIR OVE PEDERSEN, ØYSTEIN VENÅS SØRENSEN OG HANNE SIRI IDSØE

Det er langt fra den tids Kristiania til dagens Palorinya. Det er ikke det at ikke «Jane» er belest, men Hamsun var ikke på pensum da hun bodde i

Sør-Sudan. Likevel skriver han liksom om henne, den gamle forfatteren fra nord. Sult er like gjenkjennelig for mennesker som det forelskelse eller dødsangst er. «Sulten var blitt min faste følgesvenn, en skapning jeg bar i meg og som talte til mig i korte, hissigte ord», skrev han, den gamle Hamsun. «Jane» vet nok hva han mener.

«Jane» stikker hendene i jorda. En, to, tre never. Hun kaster molda i grytene. Plasserer dem over bålet. Så må hun bare røre, rundt og rundt. Ikke møte blikket til barna. Bare røre slik at de skal tro at det er ekte mat i grytene. Hun orker ikke fortelle dem sannheten: Det er tomt for mat, det er bare gjørme i grytene.

Sola steker i Palorinya, flyktningbosetningen i Nord-Uganda som huser over 140 000 mennesker. Til sammen har landet tatt imot 1,8 millioner mennesker på flukt. I dette området har de fleste kommet fra Sør-Sudan, noen fra Sudan. Det har kommet nye flyktninger hver dag siden 2016. Lenge har de levd et sånn omtrentlig

trygt liv her. Uganda har vært rause. Åpnet grenser, skoler, helsetjenester og arbeidsplasser. Men utfordringene har sneket seg innpå.

Bråstans. Først førte pandemien til stengte markeder og mindre inntekt, der nest invaderte Russland Ukraina, landet med de store kornressursene. Prisene på mel og drivstoff skjøt dermed i været. Samtidig har klimaendringene festet grepet. De har ført til at sesongene har endret seg. Styrtregn drukner spirene, sola brenner opp avlingen. Ingenting fungerer lenger som før.

«Jane» rører hardere. Hun er ikke en ensom forfatter på vandring i Kristianas gater med ansvar for seg selv og egen mage: Hun har fem barn som må mettes.

Burde hun forstått det før? Kanskje da Verdens matvareprogram for to år siden måtte redusere rasjonene? Porsjonene ble mindre og mindre helt til de brått stanset i juni. Matlagene er tomme. Hva nå?

«Jane» er et av de nesten 700 millioner menneskene som lever i ekstrem fattigdom. Totalt sett har det blitt færre mennesker som lever i ekstrem fattigdom i verden de siste tiårene. Siden begynnelsen av 1990-tallet er andelen som lever for under

Illustrasjonsfoto fra Palorinya

Å leve i fattigdom handler blant annet om å bli frarøvet muligheten til å ta frie valg. «Jane» er en av dem som gjør det beste hun kan under umulige forhold.

– Det er en fortvilet situasjon. Folk har ikke nok mat, sier Dinah Morgan, landdirektør for Strømmestiftelsen i Uganda.

+ 2,15 dollar om dagen, den internasjonale fattigdomsgrensen, nær blitt halvert. Men de siste årene har utviklingen flatet ut – og i noen regioner, særlig i Afrika sør for Sahara, har antallet fattige begynt å øke igjen, blant annet på grunn av pandemi, klimakriser og krig. Som vanlig er det kvinner og barn som rammes hardest når fattigdommen øker. Og konsekvensene er store.

Barn slutter på skolen. Dinah Morgan er landdirektør for Strømmestiftelsen i Uganda. Det er hun som forteller om fembarnsmoren som fylte jord i grytene. Dinah klarer ikke å slutte å tenke på «Jane». Flyktningkvinnen har nå gjort som mange andre desperate: reist tilbake til Sør-Sudan for å prøve å tjene penger til mat. Dinah er tydelig berørt når hun forteller om «Jane». Tre av barna hennes har blitt værende igjen i Palorinya. De må klare seg så godt de kan. – Det er en fortvilet situasjon. Folk har ikke nok mat! Som flyktning får du tildelt et jordstykke på 30 ganger 30 meter. Her skal familier på seks til sju personer bo og livnære seg av det de dyrker. Men jorda

“
De mest privilegerte spiser av og til bønner. Fisk eller kjøtt er utopi.

her har blitt dyrket av flyktninger i snart ti år, det er ikke mye næring igjen i bakken. Når du kommer som flyktning hit, kommer du tomhendt. Du trenger mat, medisiner og husly. Matrasjonene var allerede for små til at folk kunne klare seg, men da USAID frøs midlene, stanset alle matrasjonene tvert.

Morgan sukker frustrert.
– Vi i Strømmestiftelsen bekjemper fattigdom gjennom langsiktig utviklingsarbeid som utdanning. Men når mennesker mangler mat, kan de ikke tenke på skolegang. Både voksne og barn må ut og lete etter noe å spise, og flere barn har nå sluttet på skolen. Noen av barna her finner mat på søppelfyllingene. Jeg krymper meg, og Dinah ser det.
– Du har sett avfallsstedene i flyktningbosetningen. Du vet hva jeg mener, sier hun. Vi blir sittende og se taust foran oss. Joda, vi vet begge to hva hun mener.
– Jeg kan ikke forstå hva barna skal finne der, sier landdirektøren og setter ord på det vi begge tenker.

To av dagens tre måltider er borte. Dinah forteller at de fleste har gått fra tre til ett måltid om dagen.
– Frokost er en luksus de færreste kan unne seg. De fleste har heller ikke råd til lunsj. Da er det middagen på kvelden som står igjen som et måltid. Selv det ene måltidet om dagen er ikke mer enn noe å fylle magen med. Næringsrik mat er ikke engang noe å tenke på. De mest privilegerte spiser av og til bønner. Fisk eller kjøtt er utopi. Det går mest i maiskaker med vann til, sier Dinah. Sandra (5 år) og mamma Poni Rose er to av dem som har merket matmangelen.

FAKTA

Ekstrem fattigdom

- Har ikke nok til å dekke helt grunnleggende behov – som mat, rent vann, klær, et sted å bo og tilgang til enkel helsehjelp.
- Ekstrem fattigdom omfatter de menneskene i verden som lever på mindre enn 2,15 dollar om dagen.
- Omtrent 700 millioner mennesker lever i ekstrem fattigdom.

Relativ fattigdom

- Handler om hvordan du har det økonomisk, sammenlignet med resten av samfunnet.
- I Norge regnes relativ fattigdom som 60 prosent av median-inntekt.
- 96 200 barn lever i lavinntektsfamilier i Norge.

DINAH MORGAN
Landdirektør for Strømmestiftelsen i Uganda

+ Ved god avling gir åkerlappen deres mat i to uker. Sandras far mistet lærerjobben i Palorinya da støtten fra USA stoppet opp. I et desperat forsøk på å forsørge familien har også han reist tilbake til krigen i Sør-Sudan for å prøve å skaffe inntekt der.

- Vi vet ikke når eller om vi får se ham igjen, sier Poni Rose.

På førskolen Sandra går på, fikk de tidligere mat gjennom støtte fra USAID. Nå må foreldrene selv levere maismel for at barna skal få et måltid om dagen på skolen. Ikke alle klarer å skaffe det, og det som leveres til skolen, går på bekostning av maten til resten av familien. Mat på skolen til Sandra betyr mindre eller ingen mat til mamma og lillebror.

- Vi i Strømmestiftelsen har 12 førskoler i ulike bosettinger her. Der kan vi nå potensielt 6000 barn med skolemat. Akkurat nå har givere i Strømmestiftelsen mobilisert ekstra for å gi skolemat til barn som Sandra. Gleden av å se de små barna få et måltid uten at det går ut over maten til

småsøsken, kan jeg nesten ikke beskrive, sier Dinah Morgan.

Skolehager. Enosh Ojwang Pinycol jobber også ved landkontoret til Strømmestiftelsen i Uganda. Han har ansvar for mat-sikkerhet og klimasmart jordbruk. Han deler bekymringen over matsituasjonen, og han er redd ting raskt kan bli verre.

- Tidligere var det hjelpeorganisasjoner overalt i dette området. Men etter de internasjonale bistandskuttene er det ikke mange igjen. Vi som har blitt værende her har ikke sjans til å hjelpe alle, men vi gjør det vi kan for å nå ut til så mange som mulig, forteller han.

Han understreker at selv om Strømmestiftelsen nå samler inn penger til skolemat, betyr det ikke at organisasjonen har sluttet å jobbe langsiktig.

- Fra Strømmestiftelsens prosjekter i Tanzania har vi sett gode resultater av å gi opplæring i klimatilpasset jordbruk. Nå tar vi med oss erfaringene fra Tanzania inn i arbeidet i Palorinya. Flyktningene får opplæring i å forbedre jordsmonnet og å velge grønnsaker som er robuste i møte med nye tider. I tillegg kommer vi til å satse mye på skolehager. Ved å ha kjøkkenhager på skolen lærer både elevene og foreldrene mye om klimatilpasset jordbruk. Vi har fremdeles mulighet til å hjelpe, men tidsvinduet smalner, sier Enosh.

I Sør-Sudan, landet og konflikten de flyktet fra, finnes det en fembarnsmor og en tobarnsfar. De leter etter mat. I Palorinya er de savnet.

Hva var det Hamsun skrev i Sult? «Jeg følte min sjel svimle, men lot som ingenting, og smilte med store øyne.»

Men dette er langt unna Kristiania. Ingen kan lenger late som. ■

Sandras far mistet lærerjobben i Palorinya da støtten fra USA stoppet opp. I et desperat forsøk på å forsørge familien har han reist tilbake til krigen i Sør-Sudan for å prøve å skaffe inntekt der.

“
Gleden av å se de små barna få et måltid uten at det går ut over maten til småsøsken, kan nesten ikke beskrives.

FOTO: PRIVAT

HVA SKJER MED ET BARN SOM SULTER?

I NRK-saken «Slik rammes barn av sult» presenteres fysiske og kognitive endringer i barnekroppen.

- Ved sult spiser man av sin egen kropp. Det kan man ikke gjøre ustraffet særlig lenge, sier professor og barnelege Thorkild Tylleskär (bildet) i saken.

Da Tylleskär gjorde feltstudier i Kongo, prøvde han å dyrke sin egen mat, forteller han til Strømmestiftelsens magasin.

- Da lærte jeg at du skal arbeide veldig hardt hele tiden for å dyrke nok. Jeg beundrer virkelig de som får det til. Det

er hardt arbeid, sier barnelegen.

Han forklarer at det første som skjer ved sult er at vi slutter å bevege oss.

- De som er ekstremt underernærte spiser ikke, ler ikke, beveger seg ikke. Kroppen sparer på kreftene. Du nevner at skolebarna i Palorinya nå sitter mye i ro i friminuttet. Det er det første som skjer: Barna slutter å bevege seg. Neste steg er at kroppen begynner å spise av seg selv. Deretter blir vi tynnere og tynnere, eller vi slutter å vokse slik vi burde. Når du har for lite energi, oppdaterer

heller ikke kroppen immunsystemet daglig. Da er det fort gjort å bli syk. Derfra går det raskt nedover i en negativ spiral. Du vet selv hvor lite du har lyst til å spise når du har 38 eller 39 i feber, sier professoren.

Tylleskär regner med at barna i Palorinya ikke er ekstremt underernærte, men at de er på grensa til å kunne bli det.

- Barn i en sånn situasjon blir stillesittende og lærer mindre. Da er skolemat en god idé. At de kommer på skolen er en positiv bieffekt, sier Tylleskär.

Mødre som Susonna Matti er fattigdomsbekjempere du ikke skal kimse av.

Alt for min sønn

Noen ganger starter veien ut av fattigdom med en slitesterk mamma.

tekst KAREN KILANE foto AFAHAD KAIZER

Sønnen til Susonna Matti (55) fra Bangladesh arver ikke hus, hytter eller aksjefond. Men arv, det får han. Hver gang Susonna bøyer den krangete ryggen for å luke rundt grønnsaksspirene, er det for sønnens framtid. Hver gang hun finner mat til geitene og samler egg fra hønene, er det arven hans det handler om. Kroppen til Susonna er utslitt etter et langt arbeidsliv, hun tåler ikke lenger de harde dagene ute på jordene. Men det hun har igjen av krefter investerer hun i sønnens framtid.

For hun har et mål: Sønnen skal få utdanning på universitetet. Det er det hun alltid har visst: Veien ut av fattigdom starter første skoledag. Men for henne selv var det ikke mulig.

Klimaendringer. Rundt huset ligger sandsekker. De skal beskytte både det gamle ekteparet, dyrene og grønnsakshagen mot vannet. Åh, vannet, sukker Susonna. Det fantastiske, skremmende og etterlengtede vannet. Vannet oppfører seg annerledes nå enn da Susonna selv var ung. Saltet har trengt inn i drikkevannet. Nede ved kysten oppstår det konflikter når havet og saltvannet graver ut dyrket mark. Susonna har hørt om de unge jentene som har mer infeksjoner og sykdommer enn før, de kan ikke lenger vaske seg i elva slik Susonna gjorde. Og så den nye, utmattende varmen som spiser opp alt. Etter hetebølgene kommer de enorme regnskyllene som rasker med seg plantene hennes. Og regnskyllene fører til flom og sykdom og ...

Nei, Susonna kan ikke tenke på dette nå! Hun kan ikke gjøre noe med været, vannet, sykdommene.

Men dette kan hun gjøre: Hun kan fortsette å mate geitene, plukke egg og luke kjøkkenhagen slik at sønnen får utdanning og et litt bedre liv enn det hun selv fikk. For Susonna er en mor. Og mødre er fattigdomsbekjempere du ikke skal kimse av.

Bli kjent med ...

Navn Susonna Matti

Alder 55 år

Bosted Shahapara i Rangpur-distriktet i Bangladesh

Sivil status Gift

Jobber med Pensjonert dagsarbeider. Har nå fått støtte fra Strømmestiftelsens partner til å drive med geiter, høner og grønnsaker.

Det beste med jobben min Jeg solgte nettopp to av mine fem geiter for at sønnen min skulle kunne fortsette på universitetet.

Mest utfordrende med jobben min Været har endret seg de siste årene. Men gjennom Strømmestiftelsen-prosjektet får jeg hjelp til klimatilpasset jordbruk.

Leselyst

Om og om og om igjen.

tekst og foto KAREN KILANE

Helina liker skolen. Hun liker klatrestativet, fargestiftene, dansestunden og alle bokstavlekene. På skolen har de sånne ting som Helina ikke har hjemme. Og det aller beste står i bokhylla i klasserommet. Så rart – det er jo egentlig bare ark som er satt sammen. Men bøkene er magiske. De gjør at Helina kan reise til verdensrommet, inn i store skoger eller til andre tider. Men det nytter ikke bare med bøkene, tenker Helina. Det trengs også noen som kan lese. Det er der Mdeshiwakwe, læreren til Helina, kommer inn i bildet. Selv om Helina vil høre historien om Kaborah om igjen og om igjen, blir ikke Mdeshiwakwe lei. Hun leser den samme historien for henne gang på gang.

Hver dag øver Helina og de andre i klassen på bokstavene. De synger bokstaver, de skriver bokstaver, de lager bokstavtre, bokstavflasker og tegninger.

– Det er ikke lenge til du kan lese bøker selv nå, sier læreren.

Helina vet ikke om det er en bra ting.

– Betyr det at du skal slutte å lese for oss? spør Helina.

Læreren rister på hodet. Helina er lettet. Da er det jo trygt å øve videre på bokstavene likevel!

Selv om Helina vil høre historien om Kaborah om igjen og om igjen, blir ikke Mdeshiwakwe lei. Hun leser den samme historien for henne gang på gang.

“

Det nytter ikke bare med bøkene. Det trengs også noen som kan lese.

Bli kjent med ...

Navn Helina Isack John

Alder 5 år

Min favorittaktivitet Bli lest for

Mitt favorittdyr Hund

Dette er jeg redd for Jeg går alene til skolen, og da er jeg redd for bilene

Dette er jeg skikkelig flink til Å skrive bokstaver

Dette synes jeg er aller best med skolen Huskestativet! Og når Mdeshiwakwe leser for høyt fra bøkene

Som Hjerterevnner hjelper du barn til en trygg hverdag, oppvekst og fremtid!

Strømmestiftelsen hjelper barn i noen av verdens fattigste land. Bli med, du også! Sammen kan vi hjelpe enda flere.

Hjerterevnner
HJELPER BARN

Skolemat og fellesskole

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun brenner for en skole som utjevner forskjeller.

tekst AUDUN STALLELAND foto ØYSTEIN MELHUS VENÅS

Flammene og smellet fra gassballongen fyller scenen. Det er kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun som har tent på gassballongen fra Viten-senteret. Foran scenen, på torget i Kristiansand, på trygg avstand, hylr to tusen begeistra barn. De har nettopp gjennomført årets første skoledag. For noen av dem er det deres første skoledag noensinne. Nordtun selv har nettopp gjennomført sin første skolestartdag som kunnskapsminister.

Skolemat. På de rosa bannerne på Første skoledagfest henger Strømmestiftelsens budskap: «Veien ut av fattigdom starter første skoledag».

– Det er urettferdig at ikke alle barn får de samme mulighetene. Vi må jobbe for å gi elevene mer like liv og frie valg. Ikke bare for dem som er født med sølvskje i munnen, sier Nordtun.

Da Nordtun var ordfører i Stavanger, satset hun på det samme som Strømmestiftelsen: skolemat. 7000 elever i Stavanger fikk gratis skolemat hver dag.

– Jeg fikk høre om barn som spiste ekstra mye av skolematen på fredager og mandager, rett og slett fordi de knapt hadde mat hjemme i helgene, sa Nordtun i et intervju med Stavanger Aftenblad.

Sultne barn lærer lite, sånn er det jo – uansett om du er elev fra en flyktningbosetning i Uganda eller et byggefelt på Vestlandet. Lærerne i Stavanger rappor-

terte om det samme som lærerne ved Strømmestiftelsens skoler i Afrika og Asia: mer ro og større klassefellesskap der elevene fikk mat.

Fellesskolen. *Hvorfor er det så viktig at barn får gå på skolen?*

– Det handler både om utdanning og dannning, svarer Nordtun.

– Skolen gir selvsagt den faglige læringen, men like viktig er den sosiale og emosjonelle læringen. De fleste barn trives godt på skolen. Bare se på førsteklassingene som er samlet her i dag. De er nesten alltid stolte og glade for å begynne. Å dra tilbake til barnehagen er som regel det siste de tenker på, sier hun.

Når hun blir spurt om hvilken rolle utdanning har hatt for Norges utvikling, er hun ikke i tvil.

– Den har vært helt avgjørende. Vi har et sterkt offentlig skolesystem som ikke bare bygger dyktige folk, men som også har gitt oss noe unikt: fellesskolen. I motsetning til land som Sverige og Storbritannia, møtes barn i Norge på tvers av økonomi, tro og bakgrunn. Det former oss. Sammen finner vi fellesskap, vi bygger ned forskjeller og vi skaper tillit mellom folk. Det er dette som har preget Norge gjennom generasjoner, et samfunn med små forskjeller og høy tillit.

Nordtun mener at vi i dag dessverre ser at skolen i for stor grad reproducerer forskjeller. Det er for mange som faller utenfor, og flere som ikke lærer å lese, skrive og regne godt nok.

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun feiret skole og alle verdens skolebarn på Første skoledagfest i Kristiansand.

JØRN LIER HORST
HANS JØRGEN SANDNES

BILDEBEVISET

Løs krimgåten
og vær med i
trekningen!

HJERTE AV FINGERAVTRYKK

Hvert år feirer vi skole og alle verdens skolebarn. På en av skolene våre i Tanzania feirer vi med rosa kroner. Det gjør vi også på Første skoledagfest i Kristiansand. Ser du at barna har laget hjerter av fingeravtrykk? Det kan du også gjøre!

Fargelegg tommelen din og lag et hjerte sammen med noen andre.

Løs krimgåten «Bildebeviset» og send svaret til post@strommestiftelsen.no eller på SMS 402 44 097 innen 1. november

Vi trekker ut en heldig vinner som får koffert fra Detektivbyrå nr. 2 + Åtto-bamse

Matias Halvard Hansen Mørland vant den forrige detektiv-oppgaven

ALLE BARN ER VERDT Å FEIRES

Hvert år arrangerer vi Første skole- dagfest for å feire skole og alle verdens skolebarn. Som vi gjentar gang etter gang fra scenen under skolefesten i Kristiansand: «Ingen kan hjelpe alle, men alle kan hjelpe noen». For å bekjempe fattigdom må alle i verden jobbe sammen: Noen vaksinerer, andre gir lån eller påvirker politikere. Vi i Strømmestiftelsen har konsentrert oss ekstra om å gi barn i Afrika og Asia skoleplasser og trygge skoler. Første skoledagfest er en dag som er fylt med det viktigste i et barns liv: venner, familie, skole og masse, masse lek! Ta kontakt med oss om du ønsker å markere første skoledag der du bor.

		XORD .no		VINNE	TEKST- MELDING BAKEN- FOR		MALT KORN	HIPHOP- ARTIST		TIDS- MESSIG	GOD MATFISK	MØTET LISTET	WEB- TILGANG MOT BETALING
		→								↓	SØLV		
		UTSLETT							BUET FRUKT HEL- LIG- DOM		↓		
		TEKKE OM- FANGS- RIK				UFRITT PLANTE							
KULE- RUND	1	AKTELSE	ÅSSIDE HURTIG		SPEKE- PØLSE	NOTERTE SEG = KNOP				EKSTRA- KORT STOR- MAKT	FRYSE KYST- FYR		
→							RIK- DOMMEN FLEKKET					LIKE FOLKE- REKKEN	
PAPE- GØYE			PÅKALLE TREG					SANS DIGERT					KUJON
FILTER						OLDER ASSIG- NANTEN		MØBEL SKIPPER'N- FØDE			ARBEIDS- TØRN FYRIG		
SPISTE													
→		FJELL- KNATT URT					FISKE- AVFALL			EN TAUBE SLIT			
BEGYNT E Å SYNGE							2						
DONERTE			GITTER				RUSSE R					BLY	
DYRKET			ART.				BLINKE			↓		SPEIDE	
→					BUMERKE FOR- FATTER			KLEM FOR- STUMMET					HIMMEL- VESENET
ILDSTED				KVEG HUNN- DYR		BYRDE TILDELE				TRÆLEN OPP- DRETT			
→			BRINGE								←	NAVNE- DAG 28.12. HJEMME- ARBEID	
FORME	VOKSE		↓		LUKT			HASTE KORS- INNSKRIFT			DOKTOR BEKLAGE- LIG		
KLANG- LØS	EN REEVES	TRÅKKER →				ANKLAGE BREN- SEL						TEVLING FEVEI	
3	↓	↓							ALTER- NERE KRØLL- ALFA				
→				FOR- NEMME			REALFAG- STU- DENTEN						
INN- HYRET						SMUSS				HUD- FARGE			
KLAPS													

- 1 – Hva bekjemper Strømmestiftelsen?
- 2 – Hva heter flyktningbosetningen, nord i Uganda?
- 3 – Hva heter fadderordningen til Strømmestiftelsen?

SEND LØSNINGEN innen 1. november 2025 til post@strommestiftelsen.no (merk KRYSSORD) eller ring inn løsningen på 38 12 75 00 mellom kl. 09.00 og 14.00 på hverdager.

Vi trekker ut en heldig vinner som kan velge mellom en **strikkepakke** eller et av våre flotte **bærenett og fem Flax-lodd**. Vinner av forrige kryssord: Kari Aarvik.

he
verden

Sandra drømmer
om å leke og lære
– og å vokse opp
i trygghet.

Bytt ut små gaver med store muligheter

OMVENDT adventskalender

Sandra bor med moren og lillebroren i flyktningbosetningen Palorinya i Uganda. Kutt i bistand gjør at hun – og tusenvis av barn – mangler mat, kan miste skolegang og tvinges ut i arbeid. Gjennom Omvendt Adventskalender kan du være med og endre dette.

Bak de digitale lukene finner du filmer, oppgaver og rebuser som gir et innblikk i barns liv i Uganda – og hverdagen for flyktninger. Kalenderen passer både i klasserommet og hjemme.

Vi oppfordrer deltakerne til å starte en innsamling, slik at flere barn i Uganda kan få den beste julegaven: EN GOD SKOLE OG EN TRYGG FREMTID!

Strømmestiftelsen
BEKJEMPER FATTIGDOM

Meld deg på her
heiverden.no

